

**O'ZBEKISTON-FINLANDIYA TA'LIMI VA
BARKAMOL AVLOD TARBIYASI MUAMMOLARI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

O'ZBEKISTON-FINLANDIYA PEDAGOGIKA INSTITUTI

**O'ZBEKISTON-FINLANDIYA TA'LIMI
VA BARKAMOL AVLOD TARBIYASI
MUAMMOLARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLAR TO'PLAMI**

**2024-yil 24-25-may
O'ZBEKISTON, SAMARQAND**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON-FINLANDIYA PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**O‘ZBEKISTON-FINLANDIYA
TA’LIMI VA BARKAMOL AVLOD
TARBIYASI MUAMMOLARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

2024-yil 24-25-may

O‘ZBEKISTON, SAMARQAND

Samarqand – 2024

O‘zbekiston-Finlandiya ta’limi va barkamol avlod tarbiyasi muammolari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. – Samarqand: “SamDCHTI” nashriyoti, 2024. – 628 bet.

Ushbu xalqaro ilmiy-amaliy anjuman “O‘zbekiston-Finlandiya ta’limi va barkamol avlod tarbiyasi muammolari” mavzusida o‘tkazilishi mamlakatimida barpo etilayotgan Yangi O‘zbekistonni yuksak taraqqiyot bosqichiga olib chiqish maqsadiga qaratilgan. Bu ta’lim sohamizdagi olib borilayotgan islohotlar bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev o‘zining “O‘zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining o‘ttiz ikki yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimda so‘zlagan nutqida “Men doimo ta’lim, ta’lim, muallim, muallim”, deb ta’kidlashi bejiz emas edi.

Yangilanayotgan O‘zbekiston ta’lim islohatlarini yanada jadalashtirish, uning sifati va mazmunini oshirish, ta’lim jarayonini rivojlantirishning konseptual-metodologik asoslarini ishlab chiqarish, ta’limda zamonaviy innovatsion texnologiyalardan keng foydalanish - ustuvor ahamiyat kasb etayotgan eng muhim omillardir. Shuningdek, sohaga xorij tajribasini keng joriy etish, xususan, ta’limda O‘zbekiston-Finlandiya hamkorligining umumnazariy va amaliy masalalarni ilmiy asoslash va yoritish mazkur xalqaro ilmiy-amaliy anjumanlarning pirovard maqsadini ifodalaydi.

Ushbu to‘plam barkamol avlod tarbiyasidek ezgu jarayonning faol ishtirokchilari bo‘lmish pedagoglar, olim va mutaxassislar, magistrlar, talaba yoshlar va barcha qiziquvchilarga mo‘ljallangan.

Mas’ul muharrir: **J.Ya.Yaxshilikov** – falsafa fanlari doktori, professor,
O‘zbekiston – Finlandiya pedagogika instituti

Taqrizchilar: **K.D.Haydarov** – falsafa fanlari doktori, professor,
O‘zbekiston – Finlandiya pedagogika instituti
L.N.Jo‘rayev – falsafa fanlari doktori, professor, Sharof
Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

Tahrir hay’ati: Q.N.Nazarov, G.Sultonova, A.R.Samadov, O.M.G‘aybullayev,
N.Shodiyev, M.Allayarova, A.Saitqosimov, A.Xaydarov,
T.Xo‘jamova, U.Nurmatova, M.Axrorova, R.Amonov,
S.Quvvatov, I.Sattarov, M.Xoliqulov.

To‘plamdan o‘rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas’uldirlar.

konstruksiya va texnologiyaga o'zgartirishlar kiritish mumkin.

3-bosqich.BTTO'ni loyihalash faoliyatiga tayyorlash metodikasini joriy etish bosqichi. Bu bosqich tadqiqotning hal qiluvchi bosqichi hisoblanadi, shu boisdan xatoga yo'l qo'yilishi mumkin emas. Bunda tadqiqot samaradorligi aniq natijalarda ko'rinishi kerak. Buning uchun BTTO' faoliyat jarayonida raqamli texnologiya asosidagi kompyuterli tizim hamda avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlaridan foydalanish, to'g'ri qo'llay olish ko'nikma va malakalariga ega bo'lish lozim. Bunda avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari va raqamli texnologiyalar asosida olib borilgan mashg'ulotlar katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa fursatda talabalarga etkazish imkoniyatini taqdim etadi. Talabalar sifatli va mazmunli axborotlarga ega bo'lishga, mavzulararo (fanlararo) integratsion, imitatsion, vizuallashtirilgan, virtuellashtirilgan manbalardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lalilar. Mashg'ulot natijasiga qarab, talabalarga mavzu yuzasidan qo'shimcha ma'lumotlar beriladi, ayrim tuzatishlar kiritiladi. Bu esa tadqiqotda qo'yilgan maqsadga erishilganligi kafolatlaydi.

Raqamli texnologiyalarni ishlab chiqish bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini innovatsion rivojlangan qilib tarbiyalashda ijtimoiy ahamiyatga molik dolzarb masala bo'lib, u asosan quyidagi omillarni o'z ichiga oladi:

- bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashdagi mutaxassislik fanlari bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini loyihalash bosqichlarini uzluksiz ketma-ketlikda ifodalab olish;
- bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashning raqamli texnologiyalarini shakllantirib olish va uni joriy etishning pedagogik asoslarini ishlab chiqish;
- raqamli texnologiyalardan foydalanuvchilarga yo'riqnoma va ko'rsatmalar tayyorlash, ularni ko'paytirish, tarqatish va dasturiy vositalarning amaliyligini muntazam ravishda kuzatib borish.

Xulosa o'rnida ta'kidlash mumkinki, bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini raqamli texnologiyalar negizida tayyorlashning asosiy g'oyalarini va yo'nalishlarini quyidagicha ifodalaniishi maqsadga muvofiq bo'lar edi:

- raqamli texnologiyalarning asosiy tarkibiy qismlari va uning jamiyat taraqqiyotiga mos ravishdagi dinamik rivojlanishini amalga oshirib borish kerak;
- raqamli texnologiyalar negizida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashning asosiy tamoyillarini ilmiy-metodik jihatdan asoslash;
- raqamli texnologiyalar negizida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashning nazariy-metodologik asoslarini ishlab chiqish;
- amaliy ishlanmalarda o'z aksini topgan, metodologik yondoshuvlar oliy ta'lim muassasalari ta'lim jarayonini, xususan bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashni mukammallashtirishni ta'minlaydigan o'quv-dasturiy va o'quv-axborotli ta'minotlarni yaratish imkonini berish;

Demak, raqamli texnologiyalar negizida bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini tayyorlash bo'yicha erishilgan ijobiy natijalar, ta'lim sifati uchun yaratilgan shart-sharoitlar va imkoniyatlar ularni loyihalash faoliyatiga tayyorlash bevosita ilg'or metodologiyalardan samarali foydalanishni taqozo etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi" //Oliy ta'lim meyoriy hujjatlar to'plami. Toshkent .Sharq. 2019
2. Muslimov N.A., Urazova M.B., Eshpulatova Sh.N. Bo'lajak o'qituvchining loyihalash faoliyati. O'quv qo'llanma. Samarqand.2011.
3. Turdiyev U. Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalar asosida jismoniy tarbiya va sport jarayonlarini tashkil etish //Xalq ta'limi. Ilmiy metodik jurnal. 2020 № 6,
4. To'raqulov X. A., Orishev J. Loyihali ta'lim – ta'lim samaradorligi garovi. // Ta'lim tizimida ijtimoiy - gumanitar fanlar. Ilmiy–uslubiy jurnali. Toshkent, № 3-4, 2011 y. B.38-41
5. X.To'raqulov, J. Orishev Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayonini tashkil etishdagi imkoniyatlari // SAI. 2022. №B8.

DIFFERENTIAL YONDASHUVDA TEXNOLOGIYALARNI TANLASHNI BELGILOVCHI OMILLAR

Bo'riboyev Aziz Abdumannonovich

Jizzax politexnika instituti assistenti,
+998945700987. Email: boriboyev2020@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqola o'qituvchilar tanlangan texnologiyalar o'quvchilarining turli ehtiyojlari va qobiliyatlarini samarali hal qilishini ta'minlash uchun turli omillarni hisobga olishlari kerakligi hamda differentsiatsiya sharoitida texnologiyalarni tanlashni belgilovchi asosiy omillarni o'rganadi.

Kalit so'zlar: Dinamik ta'lim, moslashtirish, moslashuvchanlik, o'quv resurslar va infratuzilma.

Abstract

This article explores the fact that teachers must take into account various factors in order to ensure that the selected technologies effectively solve the different needs and abilities of their students, as well as the main factors that determine the choice of technologies in the context of differentiation

Keywords: Dynamic education, adaptation, flexibility, learning resources and infrastructure.

Bugungi dinamik ta'lim muhitida texnologiya integratsiyasi guruxda differentsiatsiyani rivojlantirish uchun kuchli vositaga aylandi. Biroq, differentsiatsiya uchun to'g'ri texnologiyalarni tanlash muhim o'rin tutib, ko'pincha hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi. O'qituvchilar tanlangan texnologiyalar o'quvchilarining turli ehtiyojlari va qobiliyatlarini samarali hal qilishini ta'minlash uchun turli omillarni hisobga olishlari kerak. Ushbu maqola differentsiatsiya sharoitida texnologiyalarni tanlashni belgilovchi asosiy omillarni o'rganadi[1, 3-b].

Talabalarining ehtiyojlari va tayyorgarligi omili:

Differentsiatsiyalash uchun texnologiyalarni tanlashda asosiy e'tibor

talabalarning turli ehtiyojlari hisoblanadi. O'qituvchilar o'quvchilarning tayyorgarlik darajasini, o'rganish uslublarini va individual talablarini baholashlari kerak. Misol uchun, ba'zi talabalar nogiron o'quvchilarni qo'llab-quvvatlovchi yordamchi texnologiyalardan foydalanishlari mumkin, boshqalari esa ilg'or talabalarga rivojlanishi uchun moslashtirilgan o'quv dasturini talab qilishlari mumkin. Talabalarning ehtiyojlarini to'liq tushunish texnologiyani tanlash uchun asosdir[2, 2-b].

O'qituvchining malakasi va qulayligi omili:

O'qituvchilar differentsiatsiya texnologiyasini amalga oshirishda markaziy rol o'ynaydi. Shuning uchun tanlangan texnologiyalar bilan ularning malakasi va qulayligini hisobga olish juda muhimdir. Pedagoglarning farqlash uchun tanlangan vositalardan samarali foydalanishini ta'minlash uchun kasbiy rivojlanish va o'qitish juda muhimdir. O'qituvchilar texnologiyadan foydalanishda o'zlarini ishonchli his qilsalar, muvaffaqiyatli tabaqalashtirilgan ta'lim muhitini yaratish ehtimoli ko'proq.

Mavjud resurslar va infratuzilma omili:

Maktab yoki ta'lim muassasasida mavjud resurslar, jumladan byudjet, apparat, dasturiy ta'minot va infratuzilma texnologiyani tanlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'zlarining mavjud resurslariga mos keladigan texnologiyalarni tanlashlari kerak. Misol uchun, agar maktabda mustahkam kompyuter laboratoriyasi bo'lsa, u ish stoli kompyuterlarini talab qiladigan o'quv dasturini tanlashi mumkin, cheklangan resurslarga ega ta'lim muassasasi esa nazariyaga asoslangan, platformalarni tanlashi mumkin[3, 1-b].

Foydalanish imkoniyati va tenglik omili:

Differensiatsiyalash uchun texnologiyalarni tanlashda tenglik asosiy e'tibordir. Maktablar barcha o'quvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishidan qat'i nazar, texnologiyadan teng foydalanish imkoniyatini ta'minlashi kerak. Bu qurilmaga egalik qilish, internetga ulanish va dasturiy ta'minotni litsenziyalash masalalarini hal qilishni anglatadi. Texnologiyalar ta'limdagi tengsizliklarni beixtiyor kuchaytirmasligini ta'minlash uchun maktablar raqamli tafovutni bartaraf etishga harakat qilishlari kerak.

Ma'lumotlar va baholash imkoniyatlari omili:

Differensiatsiyalash uchun tanlangan texnologiyalar ishonchli ma'lumotlar va baholash imkoniyatlarini ta'minlashi kerak. O'qituvchilar o'qitishni samarali tarzda moslashtirish uchun o'quvchilar faoliyati to'g'risida ma'lumot to'plashlari kerak. Ushbu ma'lumotlarga asoslangan yondashuv o'qituvchilarga o'z imkoniyatlarini chamalash imkonini beradi. Ushbu ma'lumotlarga asoslangan yondashuv o'qituvchilarga o'quvchilarning individual yutuqlari asosida o'z usullarini moslashtirishga imkon beradi. Shunday qilib, texnologiyalar batafsil tahlil, hisobot va baholash xususiyatlarini taklif qilishi kerak[4, 3-b].

Moslashtirish va moslashuvchanlik omili:

Differentsiallashtirish yuqori darajada moslashtiriladigan va turli xil o'qitish strategiyalariga moslashtiriladigan texnologiyalarni talab qiladi. O'qituvchilar har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun tarkibni, faoliyatni va baholashni shaxsiylashtirishga imkon beradigan texnologiyalarni izlashlari kerak. Ushbu moslashtirish talabalarga tegishli darajadagi qiyinchilik va yordam olishlarini ta'minlaydi.

63. Мардонов Р.С. Таълим фалсафаси Ўзбекистон таълим тизимининг асоси.....	198
64. Турсунова Олмос Файзиевна. Фин ёшларининг ҳуқуқлари.....	202
65. Хашимов Ш.Ж. Ўзбекистоннинг халқаро имиджининг юксалишида таълим туризмнинг тутган ўрни ва аҳамияти.....	206

III SHO'BA.

TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEXNALOGIYALAR VA YOSHLAR DUNYOQARASHI

66. Yaxshilikov J.Ya., Abduraimov A.X. Yoshlar bilimi yuksalishida axborot kommunikatsiya texnologiyalarining tasiri.....	211
67. Мелихов Г.В. Мелихова Н.Н. Взросление: к проблеме трансформации личностной рефлексии.....	215
68. Komil Haydarov. Talabalar mediasavodxonligini oshirishning dolzarb masalalari (O'zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti talabalari misolida).....	218
69. Gulyamova Mavluda Khamitovna. Khodiyeva Yulduz Yunusovna. Using scamper technology for developing strategic competence of B2 level students	221
70. Sultanova Gulnoza Sabirovna. Raqamli ta'limning gumanistik mohiyati	225
71. Ochilov T.M. Bustanov X.A. Ta'lim jarayonlarida qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalarning o'rni, afzalligi, dolzarbligi va ularning asosiy xususiyatlari.....	228
72. Navro'zova Gulchehra Ne'matovna. Barkamol avlodni tarbiyalashda farosat ilmining o'rni.....	232
73. Mardanov Eshim., Shodiyev Faxriddin. Matematika fanining rivojlanish davrlaridan boshlang'ich ta'limda foydalanish.	235
74. Xaydarov Asliddin Nizamitdinovich. O'zbekistonda barpo etilayotgan III Renissans jarayonida yoshlar iste'mol madaniyatini yuksaltirishning innovatsion, pedagogik va didaktik jihatlari	239
75. Berdimurodova Gulnoza G'aybullo qizi. Mobil aloqa telefonlarining inson salomatligiga ta'siri	242
76. Shavqiyev Oybek Salimboy o'gli. Virtual olamda ta'limni optimallashtirish muammolari.....	245
77. Pardayev Asror Ikromovich. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda axborot-texnologik kompetentligini rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalar	248
78. Rasulova Zilola Durdimurotovna. Bo'lajak o'qituvchilar kreativ kompetentligini rivojlantirishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasining o'rni	251
79. Orishev Jamshid Bahodirovich. Bo'lajak o'qituvchilarni loyihalash faoliyatiga tayyorlash ta'limiy jarayon sifatida.....	253
80. Bo'riboyev Aziz Abdumannonovich. Differentsial yondashuvda texnologiyalarni tanlashni belgilovchi omillar.....	256
81. Kilichev Farxod Davlatyarovich. Matematik tafakkur genezisi va uning ilmiy metodologik xususiyatlari	259
82. Nasimov Azizbek Azimovich. Axborotlashgan jamiyatda yoshlarni axloqiy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning ijtimoiy-falsafiy masalalari	262